



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10489/2024
04.07.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Туфегџић, адвокат из ..., против туженог Града Београда, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 297/24 од 25.01.2024. године, у седници одржаној 04.07.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 297/24 од 25.01.2024. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 9/23 од 05.09.2023. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе повећањем тужбеног захтева према поднеску тужиле од 08.07.2022. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан је тужени да исплати тужили износ од 4.872.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 05.09.2023. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 368.135,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 297/24 од 25.01.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11...10/23) и нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Нема ни других повреда поступка који могу бити разлог за изјављивање ревизије у смислу члана 407. став 1. ЗПП, док се наводима ревизије само паушално указује на битну повреду из члана 374. став 1. ЗПП учињену у поступку пред другостепеним судом, без конкретизације о којој повреди се ради.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је власник катастарске парцеле број .. која је уписана у листу непокретности број .. КО Сурчин, по врсти земљиште у грађевинском подручју, њива треће класе, површине 12а 18м². Према Плану генералне регулације грађевинског подручја седишта локалне самоуправе – Град Београд, целине I-XIX („Службени лист Града Београда“, бр. 20/16), предметна катастарска парцела је планирана да буде део јавне саобраћајне површине – „мрежа саобраћајница у оквиру зоне „С4“ – зона породичног становања – санација непланских формираних блокова“. На основу налаза и мишљења судског вештака геодетске струке утврђено је да је ова катастарска парцела у целој својој површини ушла у састав Улице ... у Сурчину, која је делимично опремљена инфраструктуром (водном, електроенергетском и телекомуникационом), асфалтирана је у току 2018. године и користи је неограничен број лица за јавни саобраћај. На основу дописа Министарства финансија – Пореске управе од 14.06.2021. године и допунског налаза и мишљења судског вештака грађевинске струке од утврђено је да тржишна вредност предметне катастарске парцеле износи 4.000,00 динара по м², односно укупно за целу површину парцеле која је ушла у састав улице 4.872.000,00 динара. Тужени није спровео поступак експропријације наведене парцеле, нити је тужили као власнику исплатио накнаду за одузето земљиште.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом материјалног права из члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и члана 58. Устава РС обавезали туженог да плати тужили новчану накнаду за земљиште које јој је одузето без претходно спроведеног поступка експропријације (фактичка експропријација) у површини целе катастарске парцеле .. КО Сурчин, а према идентичној процени њене тржишне вредности датој од стране Пореске управе и ангажованог вештака. Правно становиште судова је да је предметна парцела фактички одузета у јавном интересу и приведена планираној јавној намени на основу планског акта туженог (Плана генералне регулације грађевинског подручја седишта локалне самоуправе – Град Београд - целине I-XIX), те да је на тај начин постала јавна својина Града Београда као јединице локалне самоуправе због чега је исти пасивно легитимисан за тражену исплату њене тржишне вредности.

По оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право.

Чланом 1. став 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода прописано је да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине, те да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Ставом 2. истог члана прописано је да претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима и да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, између осталог, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2). Сагласно наведеном, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009... 145/2014) који је био снази у време усвајања наведеног Плана генералне регулације из 2016. године, прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др).

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11, 88/2013, 105/2014) прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пруги или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази итд.), а ставом 7. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Одредбом члана 20. став 1. тачка 3. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 129/2007...111/2021) прописано је да се општина преко својих органа у Складу са Уставом и законом стара о изградњи, реконструкцији, одржавању и коришћењу локалних путева и улица и других јавних објеката од општинског значаја, док је одредбом члана 23. став 4. истог закона прописано да се одредбе овог закона које се односе на општину примењују и на град, ако овим законом није другачије одређено.

У конкретном случају, земљиште катастарске парцеле број .. која је уписана у листу непокретности број .. КО Сурчин је планским актом предвиђено за јавну површину – улицу и саобраћајницу коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи фактички представља улицу у општини Сурчин која има свој назив – Улица ..., која је асфалтирана и инфраструктурно опремљена. У таквој ситуацији, када је земљиште планским актом јединице локалне самоуправе одређено за улицу и приведено је јавној намени, то земљиште од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини. Сходно томе, јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине изузме из поседа ранијег корисника и да му за то исплати одговарајућу новчану накнаду.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште фактички приведено јавној намени предвиђеној планским актом, односно да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља (члан 2. тачка 12. Закона о

јавним путевима) и да је на тај начин извршена тзв. фактичка експропријација која управо и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно о његовом изузимању из дотадашњег власничког поседа, то је по оцени Врховног суда правилан закључак нижестепених судова да када је земљиште приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, да тужила као власник тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Наиме, на овакав начин тужили је повређено право на имовину и зато има право на накнаду фактички одузете имовине у висини новчане накнаде одмерене према тржишној вредности непокретности, сходно члану 42. Закона о експропријацији.

Како је утврђено да се предметна катастарска парцела користи као улица, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овој парници на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Наводе ревизије којима се оспорава чињенично утврђење да је до фактичког заузећа предметне парцеле дошло 2018. године када је асфалтирана улица, Врховни суд није посебно ценио јер ревизија у конкретном случају не може да се изјави због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања према одредби члана 407. став 2. ЗПП.

Врховни суд је ценио и остале наводе ревизије и нашао да не доводе у сумњу правилност и законитост побијане пресуде у којој су дати јасни, правилни и потпуни разлози за донету одлуку.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**